

WZPS-3.431.1.20.2024

Egzemplarz nr 1

Protokół kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach

Jednostka kontrolowana

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach

Plac Zwycięstwa 37

72-300 Gryfice

e-mail: opsgryfice@ops.gryfice.eu

Elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP: /OPSGryfice/SkrytkaESP

Adres do e-Doręczeń: AE:PL-47077-61315-SGCWD-16

Adres strony internetowej: <https://www.ops.gryfice.eu/>

Kontrolujący

- Iwona Szczygiet – starszy inspektor wojewódzki – osoba kierująca zespołem,
 - Katarzyna Królikowska – inspektor wojewódzki,
- na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 4/2025 z dnia 31 stycznia 2025 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1065).

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach oraz Burmistrz Gryfic zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej.

W dniu 17 lutego 2025 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich od udziału w kontroli.

Termin i miejsce kontroli

Kontrolę przeprowadzono w dniach 18-21 lutego 2025 r. w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach.

Przedmiot kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia zakończenia kontroli.

Zakres kontroli

1. Struktura organizacyjna ośrodka pomocy społecznej;
2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych;
3. Ogólne założenia polityki społecznej;
4. Przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej (świadczenia pieniężne), w tym:
 - prawidłowość kwalifikowania do poszczególnych rodzajów świadczeń,
 - sposób przygotowania dokumentacji stanowiącej podstawę do przyznania świadczeń,
 - terminowość wydawania decyzji administracyjnych i wypłacania świadczeń;
5. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne);
6. Sposób organizowania pomocy w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Ustaień zawartych w protokole dokonano na podstawie analizy przedłożonych dokumentów oraz informacji przekazanych przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach.

(akta kontroli str. 1-22)

Ilekoć w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

1. „Ośrodek” lub „OPS” – Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach;
2. „Gmina” – Gmina Gryfice;
3. „ustawa o pomocy społecznej”, „ustawa” lub „u.p.s.” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.);
4. „ustawa o samorządzie gminnym” lub „u.s.g.” - ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.);
5. „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572 ze zm.);
6. „Program dożywiania” lub „Program” – uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P. z 2023 r. poz. 881);
7. „rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego” – rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 893 ze zm.);

8. „rozporządzenie w sprawie wzoru kontraktu socjalnego” – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 218 poz. 1439);
9. „Prawo zamówień publicznych” – ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 ze zm.);
10. „PUP” – Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach;
11. „Sprawozdanie resortowe MRiPS-03-R” – sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I - XII 2024 r.

Ustalenia kontroli

I. Organizacja ośrodka pomocy społecznej

W kontrolowanym okresie Ośrodek posiadał Statut, uwzględniający realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, przyjęty uchwałą Nr XVII/155/2015 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 24 listopada 2015 r. w sprawie Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach, zmieniony w okresie podlegającym kontroli uchwałą Nr LXXVII/719/2024 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 25 marca 2024 r.

Ośrodek posiadał aktualny Regulamin Organizacyjny, uwzględniający realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Dokument został przyjęty zarządzeniem Nr 09/2016 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 14 marca 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach, które w okresie podlegającym kontroli zmieniono:

- zarządzeniem Nr 4/2024 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 9 stycznia 2024 r. w sprawie zmian do Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach,
- zarządzeniem Nr 8/2024 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie zmian do Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach.

Kontrola wykazała, że zarówno Statut, jak i Regulamin Organizacyjny Ośrodka, były wielokrotnie modyfikowane od momentu ich przyjęcia. Wobec czego, poinformowano Dyrektora OPS, że zasadnym jest podjęcie działań, mających na celu ujednolicenie dokumentów, tak aby regulacje w nich zawarte były aktualne, spójne i czytelne dla odbiorców.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

W kontrolowanym okresie Ośrodek mieścił się w budynku Urzędu Miejskiego w Gryficach przy Placu Zwycięstwa 37. Budynek wyposażony był w system alarmowy i monitoring. Wejście oraz pomieszczenia znajdujące się wewnątrz budynku dostosowane były do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Klientów Ośrodka przyjmowano od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00 – 11:00, a w razie potrzeby w czasie dogodnym dla klienta, w godzinach pracy Ośrodka, tj. 7:00 – 15:00.

Klientów będących kryzysie lub tzw. „trudnych klientów” obsługiwano w pokoju nr 3a na parterze budynku lub w innych wolnych pomieszczeniach biurowych. W sytuacji tego wymagającej, np. ze względów bezpieczeństwa, rozmowy przeprowadzano w obecności kierownika lub drugiego pracownika socjalnego.

Wyjścia pracowników socjalnych były dokumentowane w rejestrze wyjść służbowych w sposób ogólny, tj. bez wskazania dokładnego adresu. Brak szczegółowego wskazania ww. informacji skutkowało brakiem nadzoru nad wykonywaniem zadań i kontrolą bezpieczeństwa pracowników w terenie. W związku z tym pouczono Dyrektora Ośrodka o zasadności dokumentowania informacji pozwalających na dokładne określenie miejsca, do którego udają się pracownicy socjalni w trakcie wykonywania czynności służbowych.

Pracownicy socjalni posiadali aktualne legitymacje służbowe, wydane na obowiązującym blankiecie, zgodnie z załącznikiem nr 4 do rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego. Po terenie Gminy poruszali się samochodem służbowym.

Pracownicy socjalni posiadali upoważnienia do przetwarzania danych osobowych. W aktach osobowych znajdowały się pisemne zobowiązania pracowników socjalnych do zachowania w tajemnicy przetwarzanych danych osobowych oraz sposobu ich zabezpieczenia.

Wypłata świadczeń odbywała się w wybrany przez klienta sposób, tj. w kasie Ośrodka, przelewem na wskazane konto osobiste lub przekazem pocztowym.

Korespondencję przychodzącą i wychodzącą rejestrowano w dzienniku korespondencji, a dokumentację świadczeniobiorców przechowywano w szafach

zamykanych na klucz. Ośrodek był wyposażony w sprzęt biurowy oraz komputerowy i pracował z zastosowaniem systemu POMOST Standard firmy Sygnity S.A.

Dokumentację prowadzono zgodnie z instrukcją kancelaryjną oraz jednolitym rzeczowym wykazem akt (JRWA), uzgodnionymi z Archiwum Państwowym. Instrukcja została przyjęta zarządzeniem Nr 01/2012 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji kancelaryjnej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach. Natomiast JRWA - zarządzeniem Nr 06/2022 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 1 lutego 2022 r. w sprawie wprowadzenia jednolitego rzeczowego wykazu akt Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach oraz zmiany zarządzenia Nr 01/2012 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 3 stycznia 2012 r.

W okresie poddanym kontroli odnotowano trzy skargi na pracowników Ośrodka, z których dwie uznano za bezzasadne, a jedną pozostawiono bez rozpoznania, z uwagi na brak uprawnień osoby skarżącej. Skargi zarejestrowane były w prowadzonym w Ośrodku rejestrze skarg i wniosków, a procedura rozpatrywania skarg odbywała się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Informacje o działalności Ośrodka i dostępnych formach pomocy przekazywane były mieszkańcom na tablicach informacyjnych, wywieszonych w siedzibie Ośrodka oraz na stronie internetowej <https://www.ops.gryfice.eu>.

Począwszy od dnia 15 września 2006 r. do dnia zakończenia kontroli na stanowisko Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach powołana była Pani Iwona Małek.

W kontrolowanym okresie, określone w art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej, upoważnienie do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, posiadała Pani Iwona Małek, na podstawie zarządzenia Nr 694/2006 Burmistrza Gryfic z dnia 16 października 2006 r. Natomiast, określone w art. 110 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej, upoważnienie do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej posiadał Zastępca Dyrektora OPS oraz dwóch kierowników sekcji.

(akta kontroli str. 23-29)

II. Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W dniu rozpoczęcia kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach zatrudnionych było 58 pracowników, w tym 10 pracowników socjalnych.

Podczas poprzedniej kontroli kompleksowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach Pani Iwona Małek pełniła już funkcję Dyrektora OPS, a zespół kontrolujący nie stwierdził nieprawidłowości w zakresie kwalifikacji wymaganych na ww. stanowisku, odstąpiono więc od badania tego obszaru. Jednocześnie, dokonano analizy akt osobowych pracowników socjalnych, pod względem zgodności ich zatrudnienia z kwalifikacjami, wymaganymi na zajmowanych stanowiskach. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Brzmienie art. 110 ust. 11 dopuszcza dwa sposoby ustalenia liczby pracowników socjalnych - w odniesieniu do liczby mieszkańców lub w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach ustalał liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców Gminy, która na dzień 18 lutego 2025 r. wynosiła 21. 391 osób (akta kontroli str. 36). Należało zatem uznać, że stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka był niezgodny z art. 110 ust. 11 ustawy.

Po zakończeniu kontroli do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wpłynęły dokumenty, z których wynika, że od dnia 3 marca 2025 r. Ośrodek zawarł umowę o pracę z pracownikiem socjalnym. Przekazana dokumentacja potwierdza, że zatrudniona osoba spełniała określone przepisami prawa kwalifikacje pracownika socjalnego. Na dzień sporządzenia informacji, tj. 4 marca 2025 r., Ośrodek zatrudniał 11 pracowników socjalnych, zatem uznać należy, że nieprawidłowość w postaci niezgodności stanu zatrudnienia pracowników socjalnych z art. 110 ust. 11 ustawy, została wyeliminowana. (akta kontroli str. 38-40).

W myśl art. 110 ust. 12 u.p.s. ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach zatrudnionych było 10 pracowników socjalnych, w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie objętym kontrolą pracownicy socjalni nie korzystali ze swojego uprawnienia do udziału w szkoleniach i warsztatach z zakresu superwizji pracy socjalnej, określonej w art. 121a u.p.s.

Z przedstawionych przez Dyrektora informacji wynika, że w okresie podlegającym kontroli pracownicy nie uczestniczyli w szkoleniu podnoszącym poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, co jest niezgodne z art. 121 ust. 2c ustawy o pomocy społecznej. Ostatnie szkolenie w tym zakresie odbyło się w 2021 r. i wzięło w nim udział 11 pracowników socjalnych. Dyrektor OPS złożyła wyjaśnienie, cyt. „Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach w okresie kontrolowanym nie przeprowadził szkolenia pracowników socjalnych podnoszącego poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych w związku ze zmniejszonym przez Gminę budżetem, który nie pozwolił na realizację wielu zadań. Informujemy, że w budżecie na rok 2025 zostały zabezpieczone środki na przeprowadzenie ww. szkolenia. Obecnie zostały podjęte działania mające na celu wyłonienie firmy szkoleniowej, która przeprowadzi szkolenie związane z bezpieczeństwem osobistym podczas wykonywania czynności zawodowych przez pracowników socjalnych”. Zespół kontrolujący nie przyjął powyższego wyjaśnienia. Wskazać należy, że zgodnie z art. 121 ust. 2 c ustawy, pracownik socjalny zatrudniony w Ośrodku ma prawo do szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, natomiast pracodawca zobowiązany jest przeprowadzić takie szkolenie co najmniej raz na 2 lata. Wobec czego, uwzględniając informację, że poprzednie szkolenie w ww. zakresie zorganizowane zostało w 2021 r., termin przeprowadzenia kolejnego przypadał w 2023 r. Natomiast, na dzień kontroli, tj. 18 lutego 2025 r., szkolenie nadal nie zostało zorganizowane.

Pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku, wypłacany był dodatek do wynagrodzenia zasadniczego, zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Ww. dodatku nie wliczano do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

W okresie kontrolnym pracownicy socjalni wzięli udział w 5 szkoleniach, których celem było podniesienie kwalifikacji zawodowych. Tematyka szkoleń obejmowała, m.in. zagadnienia z zakresu ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie ustalono, że nie przeprowadzano szkoleń z Kodeksu postępowania administracyjnego.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 30-40)

III. Ogólne założenia polityki społecznej

Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Gmina Gryfice posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, przyjętą uchwałą Nr XXX/283/2016 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 28 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025.

Strategię poddano weryfikacji podczas poprzedniej kontroli kompleksowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach, która odbyła się w dniach 28-31 października 2018 r. Nie wniesiono wówczas uwag do badanego dokumentu.

Podkreślić należy, że Strategia przyjęta została na lata 2016-2025 i nie posiadała diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, tj. jednego z obligatoryjnych elementów strategii, określonych w aktualnym brzmieniu art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Jednakże, zgodnie z art. 79 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 113) strategia opracowana na podstawie przepisów ustawy zmienionej może być realizowana w brzmieniu dotychczasowym przez okres, na który została opracowana, czyli w przedmiotowej sprawie do 2025 r. Wobec powyższego, wskazano Dyrektorowi Ośrodka na konieczność ujęcia brakującego elementu w kolejnej Strategii dla Gminy Gryfice.

W okresie kontrolnym, Ośrodek sporządził sprawozdanie z realizacji Strategii za 2023 r. i przedłożył je Radzie Miejskiej w Gryficach w dniu 15 kwietnia 2024 r. Sprawozdanie szczegółowo odnosiło się do celów operacyjnych i działań w ramach poszczególnych

Egzemplarz nr 1

celów Strategii. Sytuacja Gminy została przedstawiona w sposób obrazujący osiągnięte cele. W treści sprawozdania ujęto działania podejmowane przez wszystkie jednostki organizacyjne Gminy Gryfice wraz ze wskazaniem ich wyników, zarówno w formie opisowej, jak i statystycznej. Sprawozdanie zawierało również efekty współpracy gminnych jednostek organizacyjnych z organizacjami pozarządowymi, znajdującymi się na terenie Gminy Gryfice.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 41-42, 49)

Ocena zasobów pomocy społecznej

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, w kontrolowanym okresie Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach opracował Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 r. Ocena zawierała wnioski końcowe i rekomendacje, które adekwatnie do potrzeb mieszkańców Gminy powinny stanowić podstawę do planowania budżetu na kolejny rok. Dokument został przedłożony Radzie Miejskiej w Gryficach oraz Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 15 kwietnia 2024 r., tj. z zachowaniem ustawowego terminu.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 42)

Sprawozdawczość z działalności Ośrodka

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach opracował sprawozdanie ze swojej działalności za 2023 r. wraz z potrzebami w zakresie pomocy społecznej i przedstawił je Radzie Miejskiej w Gryficach w dniu 26 marca 2024 r.

W myśl art. 18 ust. 1 pkt 10 do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej należy zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Zespół kontrolujący ustalił, że sprawozdania resortowe MRiPS-03-R i MRiPS-03-P były przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem

Centralnej Aplikacji Statystycznej w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 42)

Sposób zabezpieczania potrzeb mieszkańców Gminy w zakresie zapewnienia tymczasowego schronienia

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, Gmina zapewniała pomoc w formie schronienia tymczasowego w:

1. schronisku dla osób bezdomnych, na podstawie:
 - umowy z Fundacją „Instytut Św. Brata Alberta” z siedzibą w Świnoujściu – dla 10 osób;
 - umowy ze Stowarzyszeniem MONAR Schroniskiem dla Osób Bezdomnych MARKOT w Łagiewnikach - bez wskazania liczby miejsc;
 - umowy z Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej z siedzibą w Szczecinie -- dla 1 osoby;
 - umowy z Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Kołem Koszalińskim - dla 1 osoby;
 - umowy ze Stowarzyszeniem Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie - dla 1 osoby;
 - umowy ze Stowarzyszeniem DIOGENES w Rynowie - dla 3 osób;
 - umowy o współpracy z Fundacją Pomocy Wzajemnej „Barka” w Poznaniu - dla 1 osoby;
2. schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, na podstawie:
 - umowy z Brodnickim Centrum Caritas im. Biskupa Jana Chrapka - dla 1 osoby;
 - umowy ze Stowarzyszeniem „Jesień” w Nowym Jasińcu - dla 1 osoby;
3. ogrzewalni miejskiej w Gryficach, prowadzonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach na podstawie umowy z Gminą Gryfice, zawartej w dniu 1 października 2021 r. na czas nieokreślony, w przedmiocie użyczenia nieruchomości dla potrzeb utworzenia ogrzewalni miejskiej.

Na dzień kontroli Gmina nie zapewniała miejsc tymczasowego schronienia w noclegowni, co stanowi naruszenie art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy.

Należy nadmienić, że udzielanie schronienia, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy, udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz w ogrzewalni. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form, poprzez które gmina udziela schronienia oraz ich wzajemne uzupełnianie się, każda gmina powinna realizować ww. zadanie własne poprzez zapewnienie miejsc w każdej ze wskazanych form. Poinformowano Dyrektora Ośrodka, że w sytuacji, gdy Gmina sama nie prowadzi wszystkich form schronienia, należy zlecić zadanie podmiotowi uprawnionemu, w drodze konkursu ofert lub zawrzeć odpowiednie porozumienie z innymi gminami na zapewnienie schronienia w brakującej formie.

W kontrolowanym okresie obowiązywała uchwała Nr XV/143/2019 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 29 października 2019 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Analiza uchwały wykazała, że w § 2 ust. 2 pkt 2 – w tabelach 1 i 2 przedziały dotyczące wysokości odpłatności za pobyt w schronisku, ustalonej procentowo od dochodu osoby kierowanej do schroniska, zostały określone w sposób nieprecyzyjny, tj. nie więcej niż 30%, powyżej 30% do 50% oraz nie więcej niż 80%. Powyższe sformułowanie wysokości odpłatności dopuszcza swobodę i dowolność w ustalaniu opłaty za schronienie tymczasowe. Dyrektor Ośrodka złożyła pisemne wyjaśnienie, cyt. „Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach ustalając opłatę za pobyt w miejscach tymczasowego schronienia dla osób bezdomnych z terenu Gminy Gryfice bierze pod uwagę sytuację osobistą, dochodową, a także zdrowotną osób bezdomnych. Ustalając zobowiązanie klienta do ponoszenia kosztów opłaty zgodnie z Uchwałą (...) za pobyt w schronisku, najczęściej pracownicy przyjmują wartość minimalną ustalając zobowiązanie klienta do ponoszenia kosztów opłaty za pobyt w schronisku. Pracownicy socjalni kierują się przede wszystkim dobrem klienta. Analizują wywiad środowiskowy oraz potrzeby samego bezdomnego. Przykładowo w przypadku osoby bezdomnej z dochodem własnym, a posiadającej inne zobowiązania wynikające np. z potrąceń komorniczych, wydatków na leki i leczenie (...)” (akta kontroli str. 52). Wyjaśnienie nie zostało przyjęte przez zespół kontrolujący. Tabele odpłatności za

Exemplar nr 1

pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, zawarte w uchwale Rady Miejskiej w Gryficach, powinny być sformułowane precyzyjnie, w sposób niebudzący wątpliwości, aby uniknąć dowolności w interpretacji ujętych w nich zapisów. Zasady ustalania opłat muszą być jasne i zrozumiałe dla wszystkich zainteresowanych stron, w tym dla osób korzystających z pomocy i dla organów odpowiedzialnych za jej realizację. Mając na względzie powyższe, wskazano Dyrektorowi Ośrodka podjęcie działań zmierzających do przyjęcia przez Radę Miejską w Gryficach nowej uchwały w sprawie ustalania szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, tak aby zawarte w uchwale regulacje były sformułowane w sposób jednoznaczny i czytelny dla odbiorców.

Zgodnie z art. 48a ust. 11 ustawy o pomocy społecznej wojewoda prowadzi rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach. Jednocześnie, w myśl art. 11b i ust. 11c cytowanej ustawy, zgłoszenia do rejestru dokonuje gmina:

1. prowadząca placówkę;
2. zlecająca na podstawie art. 25 ust. 1 zadanie prowadzenia placówki;
3. która zawarła umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi udzielenia tymczasowego schronienia w odpowiedniej formie, w placówce prowadzonej przez podmiot niepubliczny.

Gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

Ustalono, że nie wszystkie miejsca, w których Gmina udzielała tymczasowego schronienia zostały zgłoszone do ww. rejestru. Dyrektor OPS wyjaśniła, że cyt. „Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach pierwszego zgłoszenia do rejestru dokonał w 2018 r. Kolejne miało miejsce w 2022 r. W 2024 r. oraz 2025 r. mimo zawartych nowych umów ze schroniskami dla osób bezdomnych oraz schroniskami dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie dokonano wymaganych w ustawowych terminach zgłoszeń. Ustalając ze schroniskami zasady dotyczące sporządzanych umów oraz kosztów pobytu za osoby bezdomne z terenu Gminy Gryfice, Kierownik Sekcji

Egzemplarz nr 1

Pomocy Środowiskowej przeoczył konieczność przygotowania pisma informującego o nowych umowach w sprawie zapewnienia tymczasowego schronienia dla osób bezdomnych z terenu miasta i gminy Gryfice” (akta kontroli str. 53). Zespół kontrolujący nie przyjął wyjaśnienia. Prowadzenie ww. rejestru ma na celu zapewnienie maksymalnego dostępu do informacji o miejscach tymczasowego schronienia dla osób bezdomnych i wszystkich osób potrzebujących wsparcia w tej formie. Pozwala również na weryfikację, które gminy wywiązują się z realizacji obligatoryjnego zadania, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, polegającego na udzieleniu tymczasowego schronienia osobom tego pozbawionym. Obowiązek dokonywania terminowych zgłoszeń do rejestru wynika wprost z przepisów ustawy o pomocy społecznej, a niewypełnianie go świadczy o niewystarczającym nadzorze ze strony Dyrektora Ośrodka.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 42-45, 50-57)

Sposób zabezpieczania potrzeb mieszkańców Gminy w zakresie zapewnienia wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi

W kontrolowanym okresie w Gminie Gryfice nie funkcjonowały ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ośrodek świadczył natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z których w 2024 r. skorzystało 45 osób, a w 2025 r. (do dnia kontroli) 30 osób. Dyrektor kontrolowanej jednostki poinformowała, że oprócz tego, podejmowano szereg interdyscyplinarnych działań na rzecz wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2024 r. 1 osobę skierowano do Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a 3 osoby objęto pomocą psychologiczną w miejscu zamieszkania. W 2024 r. odbyły się konsultacje psychologiczne/psychiatryczne dla 10 osób, a w 2025 r. dla 1 osoby. W 2024 i 2025 r. w szpitalu psychiatrycznym umieszczono 1 osobę.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 45)

Sposób zabezpieczania potrzeb mieszkańców Gminy w zakresie poradnictwa specjalistycznego na rzecz lokalnej społeczności

Gmina Gryfice zabezpieczała potrzeby mieszkańców w zakresie poradnictwa specjalistycznego na rzecz społeczności lokalnej.

Rodzinom, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, uzależnienia, przemoc domowa czy inna sytuacja kryzysowa, udzielana była pomoc w formie poradnictwa psychologicznego. Psycholog prowadził terapię w miejscu zamieszkania klienta, według planu pracy uzgodnionego z pracownikiem socjalnym i asystentem rodziny. W 2024 r. z pomocy psychologa skorzystało 41 rodzin.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach prowadzony był przy współpracy ze Stowarzyszeniem SOS dla Rodziny, Lokalny Punkt Wsparcia dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem. W ramach działalności Punktu mieszkańcy Gminy mogli skorzystać z pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej. Klientów przyjmowano dwa razy w tygodniu, tj. w poniedziałki i środy, w godzinach 15:00-20:00. W kontrolowanym okresie z pomocy świadczonej w Punkcie skorzystało 7 osób, uzyskując 7 porad o charakterze socjalnym, 5 porad prawnych i 2 porady psychologiczne. Prowadzony był również Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu oraz osób w sytuacjach kryzysowych z terenu Gminy Gryfice, dostępny dla mieszkańców w każdą środę w godzinach 15:00-19:00. W 2024 r. ze wsparcia w ww. formie skorzystały 83 osoby, a w 2025 r. (do dnia kontroli) – 10 osób. Ponadto, w 2024 r. na terenie Gminy utworzono Punkt Konsultacyjny dla osób doznających przemocy domowej, dostępny dla mieszkańców w trzeci i czwarty poniedziałek każdego miesiąca. Ze wsparcia w ww. formie skorzystało w 2024 r. 10 osób, a w 2025 r. (do dnia kontroli) 6 osób. Dyrektor Ośrodka poinformowała, że poradnictwo rodzinne, socjalne i prawne prowadzone było także przez pracowników socjalnych. W ramach świadczonej pracy socjalnej udzielono 212 porad.

Informacje o dostępnych formach wsparcia rozpowszechniane były za pośrednictwem strony internetowej OPS, na tablicy ogłoszeń oraz bezpośrednio przez pracowników socjalnych.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 45-46)

Sposób realizacji przez Gminę zadania z zakresu prowadzenia mieszkań treningowych lub wspomaganych

Na dzień kontroli Gmina Gryfice nie prowadziła mieszkań treningowych i wspomaganych i nie zapewniała miejsc w takich mieszkaniach, co jest sprzeczne z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej. Obligatoryjny charakter zadania wymaga od gminy w szczególności zbadania potrzeb w zakresie prowadzenia miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych oraz podjęcia niezbędnych działań w tym kierunku i uregulowania sposobu postępowania w przypadku konieczności zapewnienia miejsca, np. poprzez opracowanie procedury postępowania w przypadku wystąpienia konieczności zapewnienia miejsc w ww. mieszkaniach. Wyjątkowo, w przypadku, gdy zostanie ustalone, że brak jest potrzeby realizacji danego zadania, może nie być ono realizowane. W zakresie pomocy społecznej, ocena czy zadanie wymaga realizacji, jest dokonywana, m. in. w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W treści Strategii przyjętej przez Radę Miejską w Gryficach brak zapisów, odnoszących się do potrzeb zapewnienia mieszkańcom Gminy wsparcia w formie mieszkań treningowych i wspomaganych. Rekomendacje w tym zakresie przedstawiono natomiast w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej. Dodatkowo, Dyrektor Ośrodka poinformowała, że w 2025 r. prowadzone będą prace diagnostyczne do nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, w której powyższy temat zostanie ujęty.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 46-47)

Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki

Zgodnie z art. 17 ust. 2 ppkt 3 do zadań własnych gminy należy, m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki.

W kontrolowanym okresie Gmina Gryfice prowadziła ośrodek wsparcia dziennego - Dzienny Dom Seniora z siedzibą w Gryficach przy ul. Koszarowej 2. Ośrodek powołano uchwałą Nr LXXVII/718/2024 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie utworzenia ośrodka wsparcia dziennego dla seniorów pod nazwą „Dzienny Dom Seniora w Gryficach” działający w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach.

Pobyt w Dziennym Domu Seniora był odpłatny. Kwestie dotyczące odpłatności regulowała uchwała Nr LXXVIII/740/2024 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności oraz zwolnienia za pobyt w ośrodku wsparcia dziennego „Dzienny Dom Seniora” w Gryficach. Zgodnie z § 3 uchwały, średni miesięczny koszt pobytu w domu seniora ustalany był zarządzeniem Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach, na podstawie kalkulacji planowanych do poniesionych na dany rok kalendarzowy wydatków w stosunku do planowanej liczby miejsc (z wyłączeniem wydatków i zakupów inwestycyjnych). W kontrolowanym okresie obowiązywały:

- zarządzenie Nr 9/2024 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 30 kwietnia 2024 r. – ustalające średni miesięczny koszt pobytu w okresie od 15 maja 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. na kwotę 2100,00 zł;
- zarządzenie Nr 19/2024 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 17 grudnia 2024 r. – ustalające średni miesięczny koszt pobytu w okresie od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. na kwotę 2132,88 zł.

Dyrektor Ośrodka poinformowała również, że rokrocznie Ośrodek w planowanym budżecie przedstawia potrzeby w zakresie prowadzenia i zapewnienia miejsc w domach pomocy społecznej oraz dziennym domu seniora.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 47, 58-62)

Opracowanie i realizacja projektów socjalnych

W okresie objętym kontrolą Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach nie realizował projektów socjalnych. Dyrektor Ośrodka poinformowała, że głównym tego powodem jest, cyt. „(...) spadek liczby beneficjentów, którzy chcieliby uczestniczyć w ich realizacji. Klienci OPS to głównie osoby niepełnosprawne, długotrwale chore i uzależnione, które nie wykazują chęci zmiany swojej sytuacji. Jako klienci Ośrodka czują się stygmatyzowani, nie chcą uczestniczyć w żadnych spotkaniach organizowanych przez OPS”. Wskazano Dyrektorowi Ośrodka, że projekt socjalny jest jednym z narzędzi, którymi może posługiwać się pracownik socjalny wykonując pracę socjalną. Odpowiednio opracowany projekt pozwala na wprowadzanie pozytywnych zmian w społeczeństwie, które mogą polegać na rozwiązaniu konkretnego problemu, rozwoju

Egzemplarz nr 1

kompetencji uczestników projektu, ale także na wzmacnianiu więzi społecznych i poczucia wspólnoty. W związku z tym zasadnym jest, aby Ośrodek korzystał z dostępnych zasobów i możliwości oraz podejmował działania mające na celu opracowanie i realizację projektów socjalnych, dostosowanych do aktualnych potrzeb i problemów społeczności lokalnej.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 48)

Współpraca z powiatowym urzędem pracy

Ośrodek systematycznie współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy w Gryficach, m.in. w związku z kierowaniem klientów do prac społecznie-użytecznych, w których w 2024 r. udział wzięło 41 osób. Oprócz tego, pracownicy socjalni informowali klientów pomocy społecznej o dostępnych ofertach pracy i umożliwiali zapoznanie się z ich treścią. Zachęcali również do uczestnictwa w organizowanych przez PUP spotkaniach z pracodawcami.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 48)

IV. Przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegają świadczenia w postaci:

1. zasiłków stałych,
2. zasiłków okresowych,
3. zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych,
4. posiłków,
5. świadczeń pieniężnych - zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”,
6. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
7. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
8. kierowania do domów pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej,
9. kierowania do dziennych domów pomocy,

10. pomocy rzeczowej w formie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania,
11. zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
12. wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznanego przez sąd,
13. sprawienia pogrzebu.

Z analizy sprawozdania rocznego MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2024 r. oraz sprawozdania z realizacji Programu „Posiłek w szkole i w domu” za 2024 r. wynika, że OPS w Gryficach zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

- zasiłki stałe – dla 153 osób,
- zasiłki okresowe – dla 226 osób,
- posiłek – dla 170 osób,
- świadczenia pieniężne z programu „Posiłek w szkole i w domu” – dla 427 osób,
- usługi opiekuńcze – dla 112 osób,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – dla 45 osób,
- zasiłki celowe i w naturze – dla 252 osób, w tym specjalne zasiłki celowe – dla 64 osób,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – dla 2 osób,
- kierowanie do domów pomocy społecznej i ustalanie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej – dla 95 osób,
- udzielenie schronienia – dla 73 osób,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd – 8 spraw,
- sprawienie pogrzebu – 6 spraw,
- praca socjalna – dla 260 rodzin, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej – dla 27 rodzin,
- kontrakty socjalne – 97 kontraktów,

Na podstawie losowania określonej liczby świadczeniobiorców z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu marcu i wrześniu 2024 r. wybrano teczki akt osobowych i sprawdzono dokumentację osób korzystających z wybranych form świadczeń. W przypadku braku wymaganej ilości teczek, losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy do dnia kontroli.

Zasiłki stałe i określenie uprawnień do opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody doboru próby, dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe, określone w art. 37 ustawy o pomocy społecznej, przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5002.51.Z1.2024 z dnia 5 stycznia 2024 r.,
2. OPS.5002.187.2024 z dnia 10 czerwca 2024 r.,
3. OPS.5002.141.2024 z dnia 26 marca 2024 r.,
4. OPS.5002.133.2024 z dnia 6 marca 2024 r.,
5. OPS.5002.67.Z1.2025 z dnia 3 stycznia 2025 r.,
6. OPS.5002.12.2024 z dnia 4 stycznia 2024 r.,
7. OPS.5002.66.Z1.2025 z dnia 3 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 66-67)

Decyzje wskazane w pkt 1, 5, 6 i 7 wydano w związku ze zmianami przepisów ustawy o pomocy społecznej, dotyczącymi zasiłku stałego, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. Analiza dokumentów wykazała jednak, że postępowania administracyjne zostały przeprowadzone przez organ bez zawiadomienia strony o wszczęciu postępowania zmierzającego do zmiany decyzji. Zamiast zawiadomienia, w kwestionariuszach wywiadu środowiskowego w rubryce dotyczącej potrzeb i oczekiwań ujęto informację o wszczęciu postępowania z urzędu. Zgodnie z art. 102 ustawy o pomocy społecznej, świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana z urzędu. Jednocześnie, w myśl art. 106 ust. 5 cytowanej ustawy, decyzję administracyjną zmienia się lub uchyla na niekorzyść strony bez jej zgody w przypadku zmiany przepisów prawa, zmiany sytuacji dochodowej lub osobistej strony, pobrania nienależnego świadczenia, a także można zmienić lub uchylić decyzję, jeżeli

wystąpiły przesłanki, o których mowa w art. 11, art. 12 i art. 107 ust. 5. Zmiana decyzji administracyjnej na korzyść strony nie wymaga jej zgody. W każdym przypadku, zmiana decyzji powinna być jednak poprzedzona zawiadomieniem strony o wszczęciu postępowania zmierzającego do zmiany decyzji, w związku ze zmianą przepisów prawa. Wynika to m.in. z przepisu art. 61 § 4 k.p.a., stanowiącego, że o wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie. Jedną z kluczowych zasad postępowania administracyjnego jest bowiem zasada czynnego udziału stron w postępowaniu.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 4 klient korzystający z pomocy w formie zasiłku stałego, przebywając w szpitalu, podczas rozmowy telefonicznej z pracownikiem socjalnym zgłosił zmianę swojej sytuacji dochodowej, a mianowicie fakt otrzymania zasiłku pielęgnacyjnego w wysokości 215,84 zł. Z dokumentacji wynika, że w oparciu o uzyskane informacje, pracownik socjalny wypełnił druk wniosku o pomoc, na którym w miejscu podpisu klienta podano, cyt. „rozmowa telefoniczna z ww. w dniu 05.03.24 r. (...) przebywa w szpitalu w Szczecinie”. Taki sam zapis widnieje również w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego, w miejscu przeznaczonym na podpis osoby, z którą przeprowadzono wywiad. Zgodnie z wolą ustawodawcy, podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu (art. 63 § 1 k.p.a.). W myśl art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia, z wyjątkiem (...), wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, który zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego, przeprowadza się z osobą lub rodziną w miejscu zamieszkania lub pobytu, w dniach roboczych, w godzinach pracy podmiotu uprawnionego, albo w innym terminie uzgodnionym z osobą lub rodziną, za zgodą kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Jednocześnie, § 2 ust. 2 rozporządzenia stanowi, że w przypadku konieczności przeprowadzenia wywiadu z osobą przebywającą w podmiocie udzielającym stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450 ze zm.), wywiad może przeprowadzić pracownik socjalny zatrudniony w tym podmiocie - na wniosek kierownika podmiotu uprawnionego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia. Wobec

powyższego, w przedmiotowej sprawie należało zawiadomić stronę o wszczęciu postępowania zmierzającego do zmiany decyzji dotyczącej zasiłku stałego, w związku z pozyskaną informacją o zmianie sytuacji dochodowej strony. Następnie, Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach powinien wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie wywiadu przez pracownika socjalnego zatrudnionego w szpitalu, w którym aktualnie przebywał klient pomocy społecznej.

Kontrola wykazała, że sytuacja dochodowa strony została ustalona w oparciu o kartę świadczeń z dnia 26 lutego 2024 r. za okres od 1 lutego 2024 r. do 29 lutego 2024 r. Z wydruku wynika, że na dzień 14 lutego 2024 r. zaplanowano wypłatę zasiłku pielęgnacyjnego za okres czterech miesięcy po 215,84 zł miesięcznie. W dokumencie nie wyszczególniono jednak za jakie konkretnie miesiące przysługiwał zasiłek. Przy każdej z zaplanowanych wypłat widniała data 1 lutego 2024 r. Jednocześnie, w aktach brak decyzji przyznającej zasiłek pielęgnacyjny. Opierając się wyłącznie na pozostałych dokumentach zgromadzonych w sprawie, tj. orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS i orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności, wnioskować można, że zaplanowana wypłata zasiłku pielęgnacyjnego dotyczyła okresu od listopada 2023 r. do lutego 2024 r. Tymczasem, badaną decyzją wskazaną w pkt 4, organ zmienił poprzednią decyzję przyznającą stronie zasiłek stały w ten sposób, że od dnia 1 marca 2024 r. do dnia 31 października 2025 r. wysokość zasiłku stałego wynosiła 792,96 zł. W uzasadnieniu decyzji podano, że sytuacja ekonomiczna strony uległa zmianie w związku z nabyciem prawa do zasiłku pielęgnacyjnego, przez co dochód klienta wynosił 215,84 zł.

Podkreślić natomiast należy, że zgodnie z art. 8 ust. 12 u.p.s. w przypadku uzyskania jednorazowo dochodu należnego za dany okres, kwotę tego dochodu uwzględnia się w dochodzie osoby lub rodziny przez okres, za który uzyskano ten dochód. Zatem wyrównanie zasiłku pielęgnacyjnego należało wliczyć do dochodu strony przez taki sam okres, za jaki przysługiwało wyrównanie, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu wypłaty, czyli w przedmiotowej sprawie dochód strony od marca 2024 r. do czerwca 2024 r. wynosił 431,68 zł ($215,84 \text{ zł} \times 2$). Uwzględniając powyższe, pracownik socjalny w nieprawidłowy sposób ustalił dochód strony, będący podstawą ustalenia wysokości zasiłku stałego. Zarówno w decyzji, jak i w wywiadzie środowiskowym zabrakło analizy w tym zakresie i nie odniesiono się do regulacji zawartych w art. 8 ust.

12 u.p.s. Konsekwencją powyższego, było przyznanie stronie zasiłku stałego w błędnej wysokości.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 4 kwestionariusz wywiadu środowiskowego posiadał oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon. Zgodnie z obowiązującym w trakcie kontroli wzorem kwestionariusza wywiadu środowiskowego, określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego, oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej powinno zawierać jeden z ww. identyfikatorów.

Przyznanie zasiłków stałych (poza 1 sprawą) poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Rodzinne wywiady środowiskowe były aktualizowane w terminach określonych w art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Dochód klientów był prawidłowo ustalony. Decyzje administracyjne zostały wydane terminowo. Jednakże, w trzech sprawach decyzje wydano bez wniosku strony, jak również bez wszczęcia postępowania zmierzającego do zmiany decyzji. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. oraz wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały i termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 68-88)

Zasiłki okresowe

Sprawdzono wybraną, na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób, którym przyznano zasiłki okresowe, określone w art. 38 ustawy o pomocy społecznej, przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5001.146.2024 z dnia 19 marca 2024 r.,
2. OPS.5001.166.2024 z dnia 3 kwietnia 2024r.,
3. OPS.5001.279.3.O.1.2024 z dnia 7 sierpnia 2024 r.,
4. OPS.5001.102.5K.2.2024 z dnia 7 lutego 2024 r.,
5. OPS.5001.133.2024 z dnia 7 marca 2024 r.,
6. OPS.5001.322.1W.3.2024 z dnia 24 września 2024 r.,
7. OPS.5001.235.5D.2024 z dnia 17 czerwca 2024 r.

We wszystkich sprawach kwestionariusze wywiadów środowiskowych posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon, co zostało wyjaśnione na str. 22 protokołu.

W sprawie zakończonej w pkt 3, w części C kwestionariusza wywiadu, pn. diagnoza sytuacji osoby lub rodziny, wnioski pracownika socjalnego, zawarto następującą informację, cyt. „(...) złożył wniosek o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Dnia 13.08.2024 r. ma wyznaczony termin komisji”. Jednocześnie, w aktach klienta znajdowało się orzeczenie z dnia 13 sierpnia 2024 r. wskazujące, że ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 21 maja 2024 r. oraz decyzja z dnia 4 września 2024 r. przyznająca stronie zasiłek stały od 1 września 2024 r. W przedmiotowej sprawie, organ pomocy społecznej mając wiedzę, że klient ubiega się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, powinien zapoznać ww. z treścią art. 106 ust. 7-11 ustawy o pomocy społecznej. Regulacje w nim zawarte umożliwiają ubieganie się o przyznanie zasiłku stałego osobie, która nie posiada jeszcze orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy lub orzeczenia o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, ale wystąpiła już z wnioskiem o uzyskanie takiego orzeczenia. W takiej sytuacji złożenie wniosku o zasiłek stały wszczyna postępowanie, które zawiesza się do czasu dostarczenia przez wnioskodawcę orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy lub orzeczenia o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Następnie, jeżeli orzeczenie zostanie dostarczone w terminie 60 dni od dnia jego otrzymania, organ po podjęciu postępowania, wydaje decyzję o ustaleniu prawa do zasiłku stałego, poczynszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o przyznanie tego świadczenia. Poinstruowano Dyrektora Ośrodka, że zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, przy wykonywaniu zadań pracownik socjalny jest obowiązany, m. in. do udzielania, osobom zgłaszającym się po pomoc, pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy.

Poddana kontroli dokumentacja, zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka. W aktach spraw znajdowały się dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków okresowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, opisującymi sytuacje osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje

administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu wniosku i zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Decyzje zawierały okres, na jaki przyznano zasiłek i terminy wypłat świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenia odbioru decyzji przez strony postępowań.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 91-102)

Zasiłki celowe

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody doboru próby, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe, określone w art. 39 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, przyznane decyzjami administracyjnymi znak:

1. OPS.5000.186.2024 z dnia 12 sierpnia 2024 r.,
2. OPS.5000.61.3.H.2.2024 z dnia 28 marca 2024 r.,
3. OPS.5000.61.3.H.1.2024 z dnia 28 marca 2024 r.,
4. OPS.5000.103.9S.1.2024 z dnia 8 maja 2024 r.,
5. OPS.5000.281.21.1.2024 z dnia 14 października 2024 r.

(akta kontroli str. 103)

Decyzjom wskazanym w pkt 2, 3 i 4 nadano rygor natychmiastowej wykonalności, określony w art. 108 § 1 k.p.a. Zapis w tym zakresie zawarto w podstawie prawnej, rozstrzygnięciu i uzasadnieniu. Jednak, w uzasadnieniu decyzji ograniczono się do podania, cyt. „Ze względu na wyjątkowo ważny interes strony i uzyskanie prawa do ww. świadczenia, decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 108 kpa”, nie określając na czym ten ważny interes polega. Ponadto, w sprawach zakończonych decyzjami wskazanymi w pkt 2 i 3, również w treści kwestionariusza wywiadu środowiskowego nie odniesiono się do kwestii natychmiastowego wykonania decyzji i w żaden sposób nie uzasadniono takiej konieczności. Obowiązujący stan prawny jednoznacznie wskazuje, że decyzji może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. W przedmiotowej sprawie zabrakło wniosków pracownika socjalnego, które uzasadniałyby zastosowanie trybu z art. 108 § 1 k.p.a. Podkreślić również należy, że ocena, czy istnieją przesłanki nadania decyzji nieostatecznej rygoru natychmiastowej

Exemplar nr 1

wykonalności, należy do organu, który wydał decyzję. Jednakże, gdy organ stwierdzi, że istnieją przesłanki określone w art. 108 § 1 k.p.a., wówczas obowiązany jest nadać decyzji rygor natychmiastowej wykonalności, który powinien być jednolicie i w sposób uzasadniony wykazany w poszczególnych elementach decyzji – podstawie prawnej, rozstrzygnięciu i uzasadnieniu oraz w treści kwestionariusza wywiadu środowiskowego.

W sprawach zakończonych decyzjami wymienionymi w pkt 3 i 4 stronom przyznano pomoc w formie zasiłku celowego na zakup biletu, odpowiednio – z Gryfic do Szczecina (co wynika z wywiadu środowiskowego) w kwocie 20,00 zł oraz z Gryfic do Świnoujścia w kwocie 50,00 zł. Jednakże, w obu przypadkach w decyzji nie skonkretyzowano celu podróży, daty kiedy miała nastąpić oraz ceny biletu od przewoźnika. Podkreślić należy, że zasiłek celowy jest świadczeniem przyznawanym na zaspokojenie konkretnej potrzeby. Jeśli decyzja nie precyzuje, na co dokładnie bilet ma być przeznaczony (np. podróż do lekarza, do tymczasowego miejsca schronienia, na wizytę u rodziny), nie wiadomo, czy przyznane środki zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Ponadto, zasiłek celowy ma służyć zaspokojeniu potrzeby, której strona nie jest w stanie pokryć w ramach posiadanych środków i możliwości. Brak daty lub okresu, w którym ma nastąpić podróż, uniemożliwia zweryfikowanie, czy podróż dopiero się odbędzie oraz czy jest rzeczywiście konieczna. Natomiast, określenie ceny biletu jest istotne z punktu widzenia rozliczenia środków, ponieważ pomoc powinna być przyznana w wysokości adekwatnej do rzeczywistego kosztu biletu, a nie w sposób ryczałtowy.

Decyzją wskazaną w pkt 1 stronie przyznano zasiłek celowy na pokrycie kosztów zakupu leków w kwocie 50,00 zł. Jednakże, dokumentacja załączona do akt sprawy oprócz kopii kart informacyjnych ze szpitala, nie zawiera wyceny leków z apteki, czy faktury pro forma, w związku z czym trudno jest oszacować faktyczną wysokość kosztu zakupu niezbędnych leków oraz stwierdzić, czy przyznana kwota zasiłku jest adekwatna do potrzeb klienta. Koniecznym jest więc, aby w postępowaniach w sprawie przyznania świadczenia na zakup leków opierać się na dokumentach, z których wynika zasadność przyznania zasiłku w danej wysokości.

Powyższe, świadczy o braku rzetelności pracowników socjalnych podczas kompletowania i sporządzania dokumentacji oraz niewystarczającym nadzorze ze strony Dyrektora Ośrodka.

W sprawie zakończonej decyzjami wskazanymi w pkt 2 i 3 kwestionariusz wywiadu środowiskowego posiadał oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon, co zostało wyjaśnione na str. 22 protokołu.

Poddana kontroli dokumentacja, zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka. W aktach spraw (poza sprawami wskazanymi w pkt 3 i 4) znajdowały się dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, opisującymi sytuację osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu wniosku i zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Decyzje zawierały okres, na jaki przyznano zasiłek i terminy wypłat świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenia odbioru decyzji przez strony postępowań.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 104-113)

Specjalne zasiłki celowe

Sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób otrzymujących zasiłki specjalne celowe, określone w art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, przyznane decyzjami administracyjnymi znak:

1. OPS.5000.473.2024 z dnia 6 grudnia 2024 r.,
2. OPS.5000.267.22M.1.2024 z dnia 8 października 2024 r.,
3. OPS.5000.265.2024 z dnia 18 października 2024 r.,
4. OPS.5000.489.2024 z dnia 13 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 114)

Wszystkim badanym decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Zapis w tym zakresie zawarto w podstawie prawnej, rozstrzygnięciu i uzasadnieniu decyzji. Jednak, w uzasadnieniu ograniczono się do podania, cyt. „Ze względu na wyjątkowo ważny interes strony i uzyskanie prawa do ww. świadczenia, decyzji nadaje się rygor

natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 108 kpa”, nie określając na czym ten ważny interes polega. Konieczność realizowania decyzji w trybie z art. 108 § 1 k.p.a. wynikała z diagnozy sytuacji osoby lub rodziny, ujętej w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie zostało przedstawione w protokole na str. 24-25.

Decyzjami wskazanymi w pkt 1 i 2 stronom postępowania został przyznany specjalny zasiłek celowy z przeznaczeniem odpowiednio – na częściowe pokrycie kosztów opłaty za energię elektryczną oraz na częściowe pokrycie kosztów opłaty za ogrzewanie, w tym opału. Jednakże, w aktach obu spraw brakowało wniosku klienta o przyznanie pomocy. Potrzeba przyznania zasiłku na zaspokojenie konkretnej potrzeby nie wybrzmiewa również z części B kwestionariusza wywiadu środowiskowego, pn. Potrzeby i oczekiwania osoby lub rodziny zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu. Jednocześnie ustalono, że informacja dotycząca oczekiwań i potrzeb klienta znajdowała się w części C kwestionariusza wywiadu, pn. Diagnoza sytuacji osoby lub rodziny, wnioski pracownika socjalnego. Zgodnie z art. 102 ust. 1 u.p.s. świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Natomiast w art. 63 § 1 k.p.a. ustawodawca przewidział, że podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu. W doktrynie i orzecznictwie podkreśla się, że wniosek o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej wyznacza przedmiot sprawy, datę wszczęcia postępowania oraz granice organu w zakresie podejmowanego rozstrzygnięcia (por. wyrok WSA w Białymstoku z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. akt II SA/Bk 209/21; I. Sierpowska [w:] Pomoc społeczna. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2023, art. 102). Co do zasady, wszczęcie przez organ postępowania i następnie wydanie decyzji w przedmiocie przyznania świadczenia z pomocy społecznej wymaga jednoznacznego wystąpienia przez osobę zainteresowaną z wnioskiem o jego przyznanie. Wniosek strony wyznacza granice sprawy podlegającej rozpoznaniu i rozstrzygnięciu w drodze decyzji. Konsekwencją wszczęcia postępowania na żądanie osoby jest związanie organu administracyjnego zakresem tego żądania. Organ nie może samodzielnie ustalić jego treści, ani też prowadzić postępowania administracyjnego i wydać rozstrzygnięcia w innym przedmiocie, czy zakresie, niż wynika to z wniosku

osoby. Mając na względzie powyższe, w trakcie kontroli pouczone Dyrektora Ośrodka o konieczności wskazywania, w części B kwestionariusza wywiadu, potrzeb nieuwjętych we wniosku, a zgłoszonych przez klienta podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego.

W sprawach zakończonych decyzjami wskazanymi w pkt 1 i 2 kwestionariusze wywiadów środowiskowych posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon, co zostało wyjaśnione na str. 22 protokołu.

Poddana kontroli dokumentacja (poza sprawami wskazanymi w pkt 1 i 2) zawierała wnioski z datą wpływu do Ośrodka. Przyznanie specjalnych zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, opisującymi sytuację osób i rodzin. Dochód klientów był ustalany w sposób prawidłowy. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 115-124)

Zasiłek celowy w sytuacji zdarzeń losowych

Sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, określone w art. 40 ust. 1 i 3 ustawy o pomocy społecznej, przyznane decyzjami:

1. OPS.5003.2.3T.1.2024 z dnia 17 października 2024 r.,
2. OPS.5003.7.2024 z dnia 18 października 2024 r.

(akta kontroli str. 125)

W obu kontrolowanych sprawach stronom postępowania przyznano zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, jakim był pożar budynku mieszkalnego. Do akt nie dołączono jednak żadnego dokumentu potwierdzającego zaistnienie zdarzenia, np. protokołu z akcji straży pożarnej. Wskazać należy, że charakter omawianego świadczenia wymaga udokumentowania wystąpienia

zdarzenia losowego. Oznacza to, że należy przedstawić dowody, które potwierdzą, że miało miejsce zdarzenie, które spowodowało straty. W zależności od rodzaju zdarzenia, może to być np. zaświadczenie z policji o kradzieży, protokół z akcji straży pożarnej, czy inne dokumenty potwierdzające poniesioną szkodę.

Ponadto, w aktach kontrolowanych spraw brakowało dokumentów potwierdzających wykorzystanie świadczenia zgodnie z przeznaczeniem, np. rachunków, czy faktur.

Również w treści decyzji administracyjnej nie zobowiązano stron do przedstawienia dowodów wykorzystania przyznanej pomocy finansowej. Jedynie w sprawie zakończonej decyzją wymienioną w pkt 2, znajdowała się notatka służbowa pracownika socjalnego, w której odnotowano, że strona w rozmowie z pracownikiem, poinformowała o dokonanych zakupach w ramach przyznanego zasiłku oraz zadeklarowała, że posiada dowód zakupu. Tymczasem, regulacje zawarte w ustawie o pomocy społecznej wskazują, że zasiłek celowy jest świadczeniem przyznawanym w celu pokrycia konkretnych, niezbędnych potrzeb. Dlatego też, organ ma prawo wymagać od strony przedstawienia dowodów, że świadczenie zostało wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, np. w postaci rachunków, faktur, czy innych dokumentów potwierdzających zakup towarów lub usług związanych z poniesionymi stratami.

Poinformowano Dyrektora Ośrodka, że zasadnym jest, aby do akt spraw dotyczących zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego dołączać dokumenty potwierdzające wystąpienie zdarzenia losowego i poniesione straty oraz uzupełniać je o dokumenty stanowiące dowód wykorzystania przyznanego zasiłku zgodnie z jego przeznaczeniem.

Jednocześnie ustalono, że w obu kontrolowanych sprawach, poza wyżej wskazanymi decyzjami, przyznającymi zasiłek celowy na pokrycie strat powstałych w wyniku zdarzenia losowego w kwocie 5 000,00 zł, stronom przyznano również inne świadczenia, powołując się na regulacje zawarte w art. 40 ust. 1 i 3 ustawy o pomocy społecznej.

W aktach sprawy zakończonej decyzją wymienioną w pkt 1 znajdowała się decyzja przyznająca stronie zasiłek celowy w formie schronienia w innym miejscu, niż wskazane w art. 48a ust. 1 i 4 ustawy o pomocy społecznej. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi lub

w formie ogrzewalni. Organ pomocy społecznej dokonał więc nieprawidłowej kwalifikacji świadczenia. Zamiast tego, rozstrzygnięcie powinno określać, że zasiłek celowy został przyznany na pokrycie kosztów pobytu w hotelu. Ponadto, w rozstrzygnięciu decyzji nie wskazano wysokości przyznanego świadczenia, ograniczając się do wskazania, że zasiłek będzie płatny zgodnie z notą obciążeniową. Zgodnie z aktualnym orzecznictwem, rozstrzygnięcie będące treścią decyzji winno być tak sformułowane, aby wynikało z niego w sposób nie budzący wątpliwości, jakie uprawnienia zostały przyznane lub jakie obowiązki zostały na stronę nałożone (wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 października 2017 r., sygn. akt II SA/WA 178/17.). W przedmiotowej sprawie rozstrzygnięcie zostało sformułowane z pominięciem kluczowej kwestii jaką jest wysokość przyznanego zasiłku. Uprawnienie nadane w ten sposób stronie postępowania nie jest miarodajne, przez co mogłoby stanowić przedmiot sporu. Opisany stan rzeczy stwarza również po stronie klienta uprawnienie do dochodzenia ewentualnego roszczenia, w razie niezrealizowania decyzji zgodnie z oczekiwaniami klienta.

Natomiast, w aktach sprawy zakończonej decyzją wymienioną w pkt 2, znajdowała się decyzja przyznająca stronie, cyt. „zasiłek celowy na pokrycie kosztów zakupu gorących posiłków w wysokości 1496,00 zł. Również w tym przypadku, w podstawie prawnej przywołano art. 40 ust. 1 i 3 u.p.s., a w uzasadnieniu decyzji odniesiono się do treści przepisu oraz przytoczono okoliczności związane z zaistniałym zdarzeniem losowym. Mając na względzie powyższe, organ pomocy społecznej dokonał nieprawidłowej kwalifikacji świadczenia. Dyrektor Ośrodka złożyła pisemne wyjaśnienie, cyt. „W dniu 16.10.2024 r. doszło do pożaru budynku wielorodzinnego w Gryficach przy ul. (...). W pożarze straty poniosło 5 rodzin, które nie mogły powrócić do swych mieszkań z uwagi na wielkość strat. Doszczętnemu spaleniu uległy lokale mieszkalne wraz z całym wyposażeniem. Dwie rodziny otrzymały w ramach zdarzenia losowego możliwość pobytu tymczasowego w (...), gdyż nie miały możliwości skorzystania ze wsparcia np. rodziny (...). Rodziny przebywały w (...) do czasu otrzymania lokali z zasobów Gminy Gryfice. Z chwilą otrzymania lokali zastępczych wyprowadziły się do lokali wskazanych przez Gminę, gdzie będą zamieszkiwać do czasu zakończenia odbudowy ich mieszkań. W związku z tym, iż w (...) nie ma żadnych możliwości przygotowania gorących posiłków zachodziła konieczność zakupu obiadów dla poszkodowanych rodzin w

ramach zdarzenia losowego. W związku z powyższą sytuacją rodzin zarówno schronienie jak i posiłek należało uznać jako kompleksową pomoc w ramach zdarzenia losowego”. Wyjaśnienie zostało przyjęte.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1 kwestionariusz wywiadu środowiskowego posiadał oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon, co zostało wyjaśnione na str. 22 protokołu.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka. W aktach spraw znajdowały się dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi (cz. VII), opisującymi sytuację rodziny. Dochód rodziny był ustalony prawidłowo, a pomoc przyznawana w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku i zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Decyzje wskazywały wysokość świadczenia i termin wypłaty. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenia odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 126-141)

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Pomoc w zakresie dożywiania była udzielana zgodnie z uchwałą Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028.

Sposób realizacji ww. zadania w Gminie dodatkowo regulowały:

- Uchwała Nr LXXII/675/2023 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu – na terenie Gminy Gryfice” na lata 2024 – 2028;
- Uchwała Nr LXXII/676/2023 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania wsparcia w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 -2028;

Exemplar nr 1

- Uchwała Nr LXXII/677/2023 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie zasad zwrotu wydatków na świadczenia w formie posiłku, pomoc rzeczową w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem rządowym „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach udzielał pomocy w zakresie dożywiania, zgodnie z wieloletnim programem wspierania gmin.

Pomoc w formie posiłku otrzymało w:

- 2024 r. – 168 osób, w tym 136 dzieci i młodzieży,
- 2025 r. do dnia kontroli – 98 osób, w tym 83 dzieci i młodzieży.

Średni koszt jednego posiłku w jednostkach wynosił w:

- 2024 r. – 13,98 zł,
- 2025 r. – 10,16 zł.

Liczba osób otrzymujących pomoc w formie świadczenia pieniężnego w:

- 2024 r. – 234 (427 świadczeniobiorców),
- 2025 r. – 2 (2 świadczeniobiorców).

Średnia wysokość zasiłków celowych na osobę lub rodzinę wynosiła w:

- 2024 r. – 236,34 zł,
- 2025 r. – 150,00 zł.

Dzieciom nie przyznano pomocy w formie posiłku bez decyzji. Nie wydano również decyzji odmownych w zakresie programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”.

W kontrolowanym okresie Ośrodek pokrywał koszty dożywiania dzieci uczących się w:

- Oddziale Przedszkolnym przy Szkole Podstawowej nr 3 w Gryficach;
- Szkole Podstawowej Nr 3 w Gryficach;
- Oddziale Przedszkolnym przy Szkole Podstawowej nr 4 w Gryficach;
- Szkole Podstawowej Nr 4 w Gryficach;
- Oddziale Przedszkolnym przy Szkole Podstawowej w Trzyglowie;
- Szkole Podstawowej w Trzyglowie;
- Prywatnej Szkole Językowej „TOP LINK” w Gryficach;
- Zespole Szkół Niepublicznych w Radowie Małym;
- Zespole Szkół im. Macieja Rataja w Gościnie;
- Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Szczecinie;

- Szkole Podstawowej „SENSORIA” w Nowogardzie;
- Zespole Szkół Morskich im. Polskich Rybaków i Marynarzy w Kołobrzegu.

Posiłki dla uczniów były przygotowywane, dowożone i wydawane przez wykonawcę wyłonionego w postępowaniu przetargowym. W okresie poddanym kontroli w ramach „Programu dla szkół” uczniom wszystkich szkół podstawowych wydawano dodatkowo owoce i warzywa lub mleko i przetwory mleczne. Kontrolę nad wydawaniem posiłków sprawowali dyrektorzy placówek prowadzących dożywianie oraz właściwa miejscowo Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Dzieci objęte pomocą w formie posiłku spożywały takie same posiłki, co pozostałe dzieci, według jadłospisu przygotowywanego na 10 dni żywieniowych. Gmina nie prowadziła dożywiania w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Dyrektor Ośrodka poinformowała, że pomoc w okresie ferii zimowych i wakacji przyznawana była na zasadach ogólnych, w oparciu o zgłaszane potrzeby.

Posiłki z dofinansowaniem w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” wydawano również w:

- Przedszkolu Nr 1 w Gryficach;
- Przedszkolu Nr 2 w Gryficach;
- Przedszkolu Nr 3 w Gryficach;
- Prywatnym Językowym Przedszkolu „TOP LINK” w Gryficach;
- Integracyjnym Punkcie Przedszkolnym „Akademia Malucha” w Nowogardzie;
- Prywatnym Żłobku „Akademia Malucha” w Gryficach;
- Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Gryficach;
- Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Waniorowie;
- Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Rewalu;
- Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Nowogardzie;
- Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kamieniu Pomorskim;
- Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Stargardzie;
- Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii im. Brata Alberta w Szczecinie;
- Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Myśliborzu;
- Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Trzebieży;
- Ośrodka Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Słabo Słyszących im. J. Tuwima w Szczecinie.

Dożywianie z Programu dofinansowane było również w innych podmiotach niż szkoły i placówki oświatowe, tj. w:

- Barze "u Marka" w Gryficach;
- Instytucie św. Brata Alberta Ośrodka Pomocy i Terapii im. Matki Teresy z Kalkuty w Gryficach;
- Instytucie św. Brata Alberta w Świnoujściu;
- Stowarzyszeniu "DIOGENES" w Łobzie;
- Stowarzyszeniu "Jesień" - Schronisku dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi w Koronowie;
- Stowarzyszeniu Ludzi Bezdomnych i Matek z Dziećmi w Stargardzie;
- Towarzystwie Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Koszalińskie;
- Stowarzyszeniu Monar - Schronisku dla Osób Bezdomnych Markot w Łagiewnikach;
- Schronisku dla Kobiet "Caritas" Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej w Szczecinie;
- Schronisku z Usługami Opiekuńczymi dla Osób Bezdomnych im. bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego w Chełmży;
- Barze „Kogel Mogel” w Gryficach.

(akta kontroli str. 142-220)

Posiłek

Sprawdzono wybraną dokumentację osób otrzymujących posiłki, przyznane na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS.5010.OB216.2024 z dnia 4 września 2024 r.,
2. OPS.5010.OB214.2024 z dnia 3 września 2024 r.,
3. OPS.5010.OB209.2024 z dnia 30 sierpnia 2024 r.,
4. OPS.5010.OB218.2024 z dnia 4 września 2024 r.,
5. OPS.5010.OB247.2024 z dnia 3 września 2024 r.

(akta kontroli str. 221-222)

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń niepieniężnych w formie posiłku poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, wyczerpująco opisującymi sytuację klientów. Pomoc przyznawano w ciągu miesiąca od

złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie miesiąca od daty wpływu wniosków i zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Dochód klientów był prawidłowo ustalony. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

Świadczenie pieniężne

Sprawdzono również wybraną zgodnie z założoną metodą dokumentację osób otrzymujących świadczenie pieniężne w ramach Programu „posiłek w szkole i w domu”, przyznane na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS.5000.289.2.O.2024 z dnia 18 października 2024 r.,
2. OPS.5000.120.3.C.1.2024 z dnia 7 czerwca 2024 r.,
3. OPS.5000.256.6.Z.2024 z dnia 9 października 2024 r.,
4. OPS.5000.188.2024 z dnia 17 września 2024 r.,
5. OPS.5000.14.1S.1.2024 z dnia 22 stycznia 2024 r.,
6. OPS.5000.284.2024 z dnia 16 października 2024 r.,
7. OPS.5000.327.2024 z dnia 29 października 2024 r.,
8. OPS.5000.179.1.O.2.2024 z dnia 5 września 2024 r.,
9. OPS.5000.223.11M.1.2024 z dnia 1 października 2024 r.,
10. OPS.5000.64.6D.1.2024 z dnia 29 marca 2024 r.,
11. OPS.5000.174.7M.2.2024 z dnia 4 września 2024 r.,
12. OPS.5000.306.2024 z dnia 23 października 2024 r.,
13. OPS.5000.485.14.B.1.2024 z dnia 11 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 223-225)

Wszystkie kontrolowane kwestionariusze wywiadów środowiskowych posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon, co zostało wyjaśnione na str. 22 protokołu.

Decyzjom wskazanym w pkt 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11 i 13 nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Jednak, w uzasadnieniu decyzji ograniczono się do podania, cyt. „Ze względu na wyjątkowo ważny interes strony i uzyskanie prawa do ww. świadczenia, decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 108 kpa”, nie określając na czym ten ważny interes polega. Jednocześnie, nie we wszystkich

Egzemplarz nr 1

badanych sprawach tryb natychmiastowego wykonania decyzji został jednolicie wykazany w poszczególnych elementach decyzji, tj. w sprawie zakończonej decyzją wymienioną w pkt 5 w postawie prawnej nie przywołano art. 108 § 1 k.p.a., a w sprawie zakończonej decyzją wymienioną w pkt 11 zabrakło odpowiedniego zapisu w tym zakresie w rozstrzygnięciu decyzji. Ponadto, w sprawach zakończonych decyzjami podanymi w pkt 2, 3 i 11 również w treści kwestionariusza wywiadu środowiskowego, w tym w planie pomocy, nie odniesiono się do kwestii natychmiastowego wykonania decyzji i w żaden sposób nie uzasadniono takiej konieczności. Stanowisko dotyczące powyższego opisano w protokole na str. 24-25.

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, opisującymi sytuację klientów. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosków i zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 226-238)

Usługi opiekuńcze

W kontrolowanym okresie z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania skorzystało w 2024 r. 112 osób, a w 2025 r. (do dnia kontroli) 73 osoby. Usługi świadczone były w 2024 r. przez 24 osoby, zatrudnione w ramach umowy o pracę, natomiast w 2025 r. przez 23 osoby zatrudnione w ramach umowy o pracę i porozumienie w sprawie zadaniowego czasu pracy.

Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich i specjalistycznych usług opiekuńczych, z uwagi na brak zapotrzebowania na te formy pomocy.

Nadzór nad jakością i zakresem świadczonych usług opiekuńczych prowadzono za pomocą kart pracy, podpisywanych przez osoby objęte usługami. Dodatkowo, Kierownik Sekcji Pomocy Środowiskowej w OPS w Gryficach wraz z pracownikiem do

spraw kadr i administracji przeprowadzali kontrole w środowiskach, w których świadczone były usługi opiekuńcze. Z wyników kontroli sporządzano dokumentację w formie protokołu kontroli.

W kontrolowanym okresie sposób realizacji usług w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach regulowała uchwała Nr XXXVIII/399/2006 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 26 września 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat i trybu ich pobierania.

W § 4 ww. uchwały wskazano, że cena jednej godziny usług opiekuńczych ustalana jest na podstawie kalkulacji planowanych do poniesionych wydatków na świadczenie usług w danym roku kalendarzowym w stosunku do planowanej liczby godzin świadczonych usług. Zgodnie z zapisami uchwały, aktualną cenę jednej godziny usług opiekuńczych w danym roku kalendarzowym ustala Kierownik OPS w Gryficach.

W nawiązaniu do powyższego, zarządzeniem Nr 16/2023 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 28 grudnia 2023 r. ustalono cenę za jedną godzinę usług opiekuńczych od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r., tj. 46,58 zł, a zarządzeniem Nr 21/2024 z dnia 27 grudnia 2024 r. – cenę od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r., tj. 51,38 zł. Kontrola wykazała, że w obu przypadkach kalkulacja kosztów jednej godziny za usługi opiekuńcze obejmowała wydatki, które nie były bezpośrednio związane ze świadczeniem usług opiekuńczych. W kalkulacji nie powinno się uwzględniać m.in. opłat za administrację i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe, ponieważ nie są to koszty bezpośrednio związane z realizacją usług, które świadczone są w miejscu zamieszkania klienta.

Pouczono Dyrektora Ośrodka, że kalkulacja ceny za godzinę usług opiekuńczych powinna skupiać się na bezpośrednich kosztach związanych z pracą opiekunek oraz niezbędnych materiałów i sprzętu do świadczenia opieki.

(akta kontroli str. 239-253)

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób otrzymujących pomoc w postaci usług opiekuńczych przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS.5015.222.2024 z dnia 3 lipca 2024 r.,

2. OPS.5015.196.2024 z dnia 22 maja 2024 r.,

3. OPS.5015.146.2024 z dnia 22 kwietnia 2024 r.

(akta kontroli str. 269)

We wszystkich sprawach kwestionariusze wywiadów środowiskowych posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon, co zostało wyjaśnione na str. 22 protokołu.

W badanych decyzjach brakowało zapisu określającego miejsce świadczenia usług, co jest niezgodne z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, stanowiącym, że ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Ustalenia te powinny być zawarte w rozstrzygnięciu decyzji administracyjnej, ustalającej prawa i obowiązki strony.

Decyzjom wskazanym w pkt 1 i 3 nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Zapis w tym zakresie zawarto w podstawie prawnej, rozstrzygnięciu i uzasadnieniu. Jednak, w uzasadnieniu decyzji ograniczono się do podania, cyt. „Ze względu na wyjątkowo ważny interes strony i uzyskanie prawa do ww. świadczenia, decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 108 kpa”, nie określając na czym powyższy interes polega. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w protokole na str. 24-25.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1, usługi opiekuńcze zostały przyznane od dnia 1 lipca 2024 r. W podstawie prawnej decyzji powołano się na przepis art. 50a u.p.s., zgodnie z którym w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy doszło do nagłego pogorszenia stanu zdrowia lub gdy objęcie osób usługami opiekuńczymi lub specjalistycznymi usługami opiekuńczymi wynika z konieczności zapewnienia takim osobom odpowiedniej opieki, usługi te mogą być przyznane w trybie pilnym. Przyznanie usług w trybie pilnym następuje niezwłocznie po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, a wydanie decyzji o przyznaniu usług oraz decyzji ustalającej odpłatność za przyznane usługi może nastąpić po rozpoczęciu ich rzeczywistego świadczenia, nie później jednak niż w terminie 10 dni od dnia rozpoczęcia świadczenia usług.

W przedmiotowej sprawie decyzja została wydana z zachowaniem dziesięciodniowego terminu. Jednakże, w rozstrzygnięciu i uzasadnieniu decyzji oraz w aktach rodzinnego

wywiadu środowiskowego zabrakło odniesienia do kwestii przyznania pomocy w trybie pilnym. Pojęcie pilnego trybu przyznawania świadczeń nie zostało zdefiniowane w ustawie. Jednak jego wdrożenie wymaga wystąpienia szczególnych okoliczności uzasadniających pilne przyznanie świadczeń. Katalog szczególnie uzasadnionych przypadków, pozostaje otwarty, przykładowo ustawodawca wskazuje tu nagłe pogorszenie stanu zdrowia oraz dość ogólną przesłankę w postaci konieczności zapewnienia takim osobom odpowiedniej opieki. Przewidziane w art. 50a regulacje powodują, że świadczeniobiorca zostaje objęty opieką, a dopiero później zapada rozstrzygnięcie przyznające stronie tę pomoc. Jednak mimo przyspieszenia działań organu, nadal obowiązuje administracyjny tryb udzielania świadczenia i związane z nim wymagania proceduralne. W opisywanej sytuacji, organ powinien dopełnić obowiązku w postaci odpowiedniego uzasadnienia dla zastosowania trybu pilnego, z jednoczesnym uzasadnieniem w treści decyzji i aktach wywiadu środowiskowego.

Dokumentacja poddana kontroli zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje wskazywały wysokości opłaty ponoszonej przez klientów wyrażonej w %, określonych w uchwale regulującej sposób realizowania usług, w kontrolowanym okresie oraz określały kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług. Decyzje wskazywały ilość godzin w tygodniu, zakres usług oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Z zaznaczeniem, że rozstrzygnięcie decyzji było nieprecyzyjne, ponieważ nie określało miejsca świadczenia usług. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 270-273)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W kontrolowanym okresie w Gminie Gryfice specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone były na rzecz 24 osób w 2024 r. oraz na rzecz 23 osób w 2025 r. Realizację ww. zadania Ośrodek zlecał podmiotom zewnętrznym.

W toku kontroli ustalono, że osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, posiadały kwalifikacje, określone przepisami rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Nadzór nad jakością i zakresem świadczonych specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi prowadzono za pomocą kart pracy, podpisywanych przez osoby objęte usługami. Dodatkowo, analogicznie jak w przypadku zwykłych usług opiekuńczych, Kierownik Sekcji Pomocy Środowiskowej w OPS w Gryficach wraz z pracownikiem do spraw kadr i administracji przeprowadzali kontrole w środowiskach.

Cena jednej godziny zegarowej specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustalona była zarządzeniem Dyrektora OPS w Gryficach.

W okresie podlegającym kontroli obowiązywały 4 zarządzenia w tym zakresie, tj.:

- zarządzenie Nr 2/2024 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 3 stycznia 2024 r. w sprawie ustalenia ceny za jedną godzinę usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2024 r.,
- zarządzenie Nr 11/2024 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie zmiany zarządzenia Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 3 stycznia 2024 r. w sprawie ustalenia ceny za jedną godzinę usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2024 r.,
- zarządzenie Nr 17/2024 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 11 października 2024 r. w sprawie ustalenia ceny za jedną godzinę usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2024 r.,
- zarządzenie Nr 20/2024 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach z dnia 18 grudnia 2024 r. w sprawie ustalenia ceny za jedną godzinę usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2025 r.

Cena jednej godziny usług, wynikająca z ww. zarządzeń, była zróżnicowana w zależności od zakresu usług oraz podmiotu świadczącego usługi i kształtowała się w przedziale pomiędzy 64,00 zł, a 85,00 zł za godzinę.

(akta kontroli str. 239-243, 254-268)

Sprawdzono dokumentację osoby otrzymującej pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznaną na podstawie decyzji:

1. OPS.5015.SP.100.2024 z dnia 15 października 2024 r.,
2. OPS.5015.SP.55.2024 z dnia 20 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 2274)

W badanych sprawach kwestionariusze wywiadów środowiskowych posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon, co zostało wyjaśnione na str. 22 protokołu.

W każdej z kontrolowanych decyzji, przyznaną formę pomocy określono cyt. „specjalistycznymi usługami opiekuńczymi”, bez doprecyzowania, że pomoc dotyczy specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 11 u.p.s. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Natomiast organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3 cytowanej ustawy, jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej, realizowanym przez gminę. Ustawa o pomocy społecznej rozróżnia więc specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi od specjalistycznych usług opiekuńczych, których w kontrolowanym okresie OPS w Gryficach nie świadczył. Wobec powyższego, w toku kontroli pouczone Dyrektora Ośrodka o konieczności stosowania precyzyjnego nazewnictwa świadczeń z pomocy społecznej.

W rozstrzygnięciu obu decyzji nieprecyzyjnie określono wymiar przyznanych usług, wskazując wyłącznie ilość godzin w miesiącu. Jak już wspomniano we wcześniejszej treści protokołu na str. 30 i 38, rozstrzygnięcie decyzji kształtuje prawa i obowiązki strony, w związku z czym musi być jednoznaczne i precyzyjne. Ponadto, powinno być tak sformułowane, aby wynikało z niego w sposób nie budzący wątpliwości, jakie uprawnienia zostały przyznane lub jakie obowiązki zostały na stronę nałożone. W kontrolowanych sprawach rozstrzygnięcie wskazywało w bardzo ogólny sposób wymiar przyznanych usług. Podkreślić natomiast należy, że precyzyjne wyznaczenie

rozmiaru przyznanej pomocy pozwoli jasno określić zobowiązania i oczekiwania zarówno dla osoby korzystającej z tej formy wsparcia, jak i dla podmiotu świadczącego usługi. Sformułowanie wymiaru usług bez podania chociażby, czy usługi będą świadczone w dni robocze, czy również w soboty, niedziele i święta, może stanowić przedmiot sporu ze strony niedoinformowanego klienta.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1, dochód rodziny ustalono w oparciu o zaświadczenie od pracodawcy, niezawierające poszczególnych składników przychodu. W art. 107 ust. 5b ustawy ustawodawca wskazał, na podstawie jakich dokumentów określa się sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny, wymieniając, m.in. w pkt 7 zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierające informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe. Obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie administracyjne jest wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla sprawy. W badanym przypadku należało zatem wezwać stronę do przedłożenia dokumentu, spełniającego wymogi określone w ustawie i dopiero na tej podstawie określić dochód, będący jednym z kryteriów do przyznania pomocy i ponoszonej odpłatności. Uwzględniając powyższe okoliczności stwierdzić należy, że sytuacja dochodowa strony nie została ustalona w sposób rzetelny i w pełni wiarygodny, co mogło mieć wpływ na wysokość ustalonej opłaty za świadczone usługi.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzedzone było przeprowadzonymi w ustawowym terminie rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. W jednej sprawie dochód strony został ustalony w nieprawidłowy sposób. W rozstrzygnięciu decyzji wskazano wysokość opłaty ponoszonej przez klienta, wyrażonej w % i kwotę odpłatności, jaką ponosić będzie klient za 1 godzinę świadczonych usług. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a., wskazywały zakres usług oraz okres, na jaki zostały przyznane. Jednakże, w decyzjach nie określono precyzyjnie wymiaru przyznanej pomocy, ograniczając się do wskazania

ogólnej liczby godzin usług w miesiącu. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 275-290)

Pomoc w formie schronienia

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób którym udzielono tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych, na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5011.3.2024 z dnia 5 stycznia 2024 r.,
2. OPS.5011.22.2024 z dnia 29 marca 2024 r.

(akta kontroli str. 291)

W obu badanych sprawach decyzji administracyjnej został nadany rygor natychmiastowej wykonalności. Zapis w tym zakresie zawarto w podstawie prawnej, rozstrzygnięciu i uzasadnieniu decyzji. Jednak, w uzasadnieniu ograniczono się do podania, cyt. „Ze względu na wyjątkowo ważny interes strony i uzyskanie prawa do ww. świadczenia, decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 108 kpa”, nie określając na czym ten ważny interes polega. Konieczność realizowania decyzji w trybie z art. 108 § 1 k.p.a. wynikała z diagnozy sytuacji osoby lub rodziny, ujętej w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie zostało przedstawione w protokole na str. 24-25.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1, stronie przyznano pomoc w formie tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych na kolejny okres, tj. od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 30 czerwca 2024 r. Z treści wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w dniu 28 grudnia 2023 r. wynika, że sytuacja materialno-bytowa klienta nie uległa zmianie od poprzedniego wywiadu, a ww. nadal przebywał w schronisku. Organ posiadał więc wiedzę, że klient przebywa już w schronisku z zamiarem dalszego pobytu. Wniosek o przyznanie pomocy w tym zakresie wpłynął do Ośrodka w dniu 21 grudnia 2023 r., natomiast decyzję administracyjną wydano w dniu 5 stycznia 2024 r. udzielając klientowi schronienia z datą wsteczną, tj. na okres od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. Zgodnie z art. 36 pkt 2 lit. i ustawy o pomocy społecznej, schronienie należy do świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej.

Jednocześnie, w art. 106 ust. 3 ustawy wskazano, że świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek z wymaganą dokumentacją. Uregulowanie to nie obejmuje świadczeń niepieniężnych. Schronienie, tak jak inne świadczenia niepieniężne, może być przyznawane jedynie na przyszłość (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 listopada 2010 r., sygnatura akt I OSK 966/2010). W trakcie kontroli pouczono więc Dyrektora Ośrodka, że pomoc w formie tymczasowego schronienia nie może być przyznana z datą wcześniejszą niż data wydania decyzji administracyjnej, szczególnie gdy sytuacja dotyczy kontynuacji dotychczasowej pomocy w tej formie. Jeśli pomoc w formie udzielenia tymczasowego miejsca w schronisku ma być kontynuowana, to decyzja w tym zakresie powinna być wydana przed dniem rozpoczęcia kolejnego okresu pobytu, aby zapewnić ciągłość wsparcia i uniknąć przerw w dostępie do usług socjalnych dla osoby bezdomnej.

Ponadto, w rozstrzygnięciu decyzji wymienionej w pkt 1, ustalono miesięczną opłatę za pobyt w schronisku w wysokości 30% z posiadanego dochodu. Jednocześnie, w planie pomocy w wywiadzie środowiskowym podano, cyt. „Postanawiam odstąpić od żądania zwrotu należności za przyznane tymczasowe schronienie (...)”. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w treści kwestionariusza wywiadu, gdzie wskazano cyt. „z uwagi na konieczność opłaty za śniadania i kolacje w wys. 9,00 zł dziennie nie będzie miał na to środków. Wobec powyższego wnioskuję o odstąpienie od żądania należności za schronienie”. Zgodnie z art. 97 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, opłatę za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych ustala podmiot kierujący w uzgodnieniu z osobą kierowaną, uwzględniając przyznany zakres usług. Osoby nie ponoszą opłat, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego. Kolejno, w art. 97 ust. 1a ustawy, który szczegółowo odnosi się do odpłatności za schronienie, wskazano, że w przypadku osoby bezdomnej skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych albo schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie ma zastosowania ust. 1 zdanie drugie. Jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego, opłata nie może być wyższa niż 30% dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie osoby skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych, a w przypadku schroniska dla osób

bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie może być wyższa niż 50% tego dochodu. Mając na uwadze cytowane przepisy, osoba bezdomna zobowiązana jest do ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku. Obowiązujące przepisy prawa nie przewidują wyjątków w tym względzie, a tym bardziej nie regulują możliwości odstąpienia od żądania należności za pobyt w schronisku. Szczegóły ustalenia opłaty za pobyt w schronisku pozostawiono organowi uchwałodawczemu samorządu terytorialnego. Ustawodawca określił jedynie górny próg takiego obciążenia. Przy dochodach nieprzekraczających kryteriów wskazanych w art. 8 ust. 3 u.p.s. opłaty mają jedynie wymiar symboliczny i nie stanowią istotnego źródła pokrycia kosztów prowadzenia placówek. Mają jednak istotny wymiar edukacyjny związany ze specyfiką grupy, której świadczone jest wsparcie. Ich zadaniem jest przeciwdziałanie uzależnianiu się osób bezdomnych od całkowicie darmowego schronienia oraz uświadamianie odpowiedzialności, także finansowej, za własny los (por. I. Sierpowska [w:] *Pomoc społeczna. Komentarz*, wyd. VI, Warszawa 2023, art. 97). Dodać należy, że zapisy obowiązującej w kontrolowanym okresie uchwały Rady Miejskiej w Gryficach w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie przewidywały przypadków całkowitego lub częściowego zwolnienia z opłat za pobyt w schronisku. Zatem, w przedmiotowej sprawie nie istniały żadne podstawy do odstąpienia bądź zwolnienia klienta z odpłatności za pobyt w schronisku.

Przyznanie pomocy w formie schronienia, poprzedzone było przeprowadzonymi w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi i podpisaniem kontraktu. W aktach spraw znajdowały się dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Dochód był prawidłowo ustalony, a pomoc przyznana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, wskazywały okres obowiązywania pomocy i zawierały elementy określone w art. 107 k.p.a. W jednym przypadku data wydania decyzji była późniejsza niż termin początkowy przyznania świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 292-303)

Kierowanie i ustalanie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5014.36.2024 z dnia 7 marca 2024 r. (decyzja kierująca),
1. OPS.5014.44.2024 z dnia 22 marca 2024 r. (decyzja ustalająca odpłatność),
2. OPS.5014.57.2024 z dnia 29 marca 2024 r. (decyzja kierująca),
3. OPS.5014.166.2024 z dnia 14 maja 2024 r. (decyzja ustalająca odpłatność),
4. OPS.5014.42.8.2024 z dnia 21 marca 2024 r. (decyzja kierująca),
5. OPS.5014.172.2024 z dnia 22 maja 2024 r. (decyzja ustalająca odpłatność).

(akta kontroli str. 304-306)

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 5, arkusz wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego na okoliczność skierowania klientki do domu pomocy społecznej, nie zawierał daty przeprowadzenia wywiadu. W miejscu na to przeznaczonym znajdowała się tylko informacja dotycząca postanowienia Sądu Rejonowego w Gryficach, w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia, tj. umieszczenia klientki w DPS na czas toczącego się postępowania w sprawie o umieszczenie ww. w DPS bez jej zgody. Zgodnie z art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej oraz u osób, o których mowa w art. 103. Wywiad środowiskowy jest więc podstawowym dowodem w ustalaniu prawa do świadczeń z pomocy społecznej, a data przeprowadzenia wywiadu jest istotna, aby określić kiedy zebrano informacje ujęte w wywiadzie i czy są one aktualne. Ponadto, zgodnie z art. 107 ust. 4 cytowanej ustawy, w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy, mimo braku zmiany danych, sporządza się aktualizację wywiadu nie rzadziej niż co 6 miesięcy, a w przypadku osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi - nie rzadziej niż co 12 miesięcy. Zatem, wskazanie daty przeprowadzenia wywiadu z klientem korzystającym już z pomocy społecznej ma również znaczenie w kontekście ustalenia terminu aktualizacji wywiadu.

Wobec powyższego, pouczo Dyrektora Ośrodka o konieczności opatrywania datą dokumentów mających znaczenie dla postępowania administracyjnego.

Ponadto, kwestionariusz wywiadu środowiskowego przeprowadzony w ww. sprawie posiadał oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon, co zostało wyjaśnione na str. 22 protokołu.

Przyznanie świadczeń w formie skierowania i odpłatności za pobyt w DPS poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, opisującymi sytuację osób. Jednocześnie ustalono, że na druku jednego z wywiadów środowiskowych nie odnotowano daty przeprowadzenia wywiadu. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 307-309)

Kierowanie i ustalanie odpłatności za pobyt w ośrodku wsparcia

Sprawdzono wybraną dokumentację osób kierowanych do Dziennego Domu Seniora w Gryficach, na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5016.18.2024 z dnia 10 września 2024 r.
2. OPS.5016.5.2024 z dnia 17 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 310)

Przyznanie świadczeń w formie skierowania i odpłatności za pobyt w Dziennym Domu Seniora w Gryficach poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, opisującymi sytuację osób. W aktach znajdowały się informacje o stanie zdrowia osoby ubiegającej się o miejsce wraz z opinią lekarską o braku zdrowotnych przeciwwskazań do pobytu i uczestnictwa w zajęciach w Dziennym Domu Seniora. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i zostały wydane w terminie miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy m.in. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki, określonego w art. 53a ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z przepisami ustawy, wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd i nie wymaga to przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.

W kontrolowanym okresie Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach wypłacał przedmiotowe świadczenie w 8 sprawach. Kontroli poddano 3 sprawy. Analiza dokumentów wykazała, że w aktach każdorazowo znajdował się wniosek opiekuna o wypłatę wynagrodzenia oraz postanowienie sądu o przyznaniu wynagrodzenia za opiekę. Świadczenie wypłacane było w kwocie określonej w postanowieniu.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie.

Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z art. 44 ustawy o pomocy społecznej sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. Gmina Gryfice posiadała uchwałę Nr LIX/579/2023 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 20 stycznia 2023 r. w sprawie sposobu sprawienia pogrzebu przez Gminę Gryfice.
(akta kontroli str. 63-65)

W okresie kontrolowanym Gmina dokonała dwóch pochówków, które zostały wykazane w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03-R za 2024 r. Sprowadzono dwie sprawy dotyczące sprawienia pogrzebu.

W pierwszej z kontrolowanych spraw, zgon klienta został ujawniony w trakcie wizyty pracownika socjalnego w środowisku domowym. W aktach sprawy znajdował się akt zgonu, notatka służbowa pracownika socjalnego z przebiegu zdarzeń w dniu wizyty w środowisku oraz upoważnienie Dyrektora OPS dla pracownika socjalnego do odebrania z Urzędu Stanu Cywilnego 1 egzemplarza aktu zgonu klienta.

W aktach drugiej sprawy, znajdowało się pismo Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach dotyczące zgonu klienta wraz z informacją o braku osób bliskich uprawnionych do zorganizowania pochówku. Ponadto, dołączono notatkę pracownika socjalnego dotyczącą podjętych działań po uzyskaniu informacji o

Egzemplarz nr 1

zgonie klienta oraz upoważnienie Dyrektora OPS dla pracownika socjalnego do odebrania z Urzędu Stanu Cywilnego 1 egzemplarza aktu zgonu.

W obu przypadkach, dokumentacja dotycząca wydatków związanych z pochówkiem znajdowała się w dziale księgowości OPS w Gryficach. Organizacją pogrzebów zajmował się zakład pogrzebowy, na podstawie umowy zawartej z wyłączeniem zastosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

Nie wniesiono uwag w badanym obszarze.

Sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne)

Praca socjalna

Na podstawie kontrolowanej dokumentacji dotyczącej pracy socjalnej ustalono, że pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach świadczyli pracę socjalną, określoną w art. 6 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, tj. mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. W kontrolowanym okresie, praca socjalna była realizowana w ramach ciągłej i bieżącej pracy pracowników socjalnych oraz każdorazowo dostosowywana do potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup jej odbiorców. Sprawdzono 8 spraw, w których świadczone praca socjalną.

Pracownicy socjalni dokumentowali udzielone wsparcie w formie zawartych kontraktów socjalnych, notatek służbowych, adnotacji urzędowych oraz w metryczkach spraw i kwestionariuszach rodzinnych wywiadów środowiskowych. Podejmowane działania odzwierciedlano również w Systemie Pomost, w zakładce dotyczącej pracy socjalnej. Ustalono również, że w dokumentacji osób i rodzin, którym świadczone praca socjalną znajdowały się dokumenty odzwierciedlające działania podejmowane przez pracowników socjalnych, tj. pisma do sądów, szkół, kuratorów, Gryfińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego, Zakładu Usług Komunalnych, Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie, szpitali, itd. Pracownicy socjalni obszernie i szczegółowo odzwierciedlali sytuację osób i rodzin w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego w części dotyczącej diagnozy sytuacji osoby lub rodziny.

Egzemplarz nr 1

Ponadto, minimum raz w miesiącu pracownicy socjalni monitorowali środowiska, które objęto pomocą asystenta rodziny. Brali również udział przy tworzeniu planu wsparcia rodzin. Powyższe działania były odzwierciedlone w dokumentacji klientów.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 312, 347-349)

Kontrakt socjalny

W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach zawarli łącznie 103 kontrakty socjalne, z czego 97 kontraktów zawarto w 2024 r., a 6 kontraktów w 2025 r. (do dnia kontroli).

Sprawdzono wybraną, na podstawie przyjętej metody doboru próby, dokumentację 3 osób, z którymi w okresie objętym kontrolą podpisano kontrakt socjalny. Analiza dokumentów wykazała, że wszystkie kontrakty zawarto na odpowiednim formularzu, tj. część I A i II A, określonym w załączniku do rozporządzenia w sprawie wzoru kontraktu socjalnego. Cel główny, cele szczegółowe oraz działania podejmowane w kierunku ich realizacji określono prawidłowo. Kontrakty zawarte zostały odpowiednio – w celu: trwania w trzeźwości (kontrakt nr 1), wspierania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej (kontrakt nr 2) oraz poprawy funkcjonowania psychospołecznego (kontrakt nr 3). Jeden z badanych kontraktów został zrealizowany zgodnie z ustaleniami, a jego oceny dokonano w dniu 30 września 2024 r., natomiast dwa pozostałe kontrakty, na dzień kontroli były w trakcie realizacji. W aktach wszystkich badanych spraw znajdowały się sporządzane w ramach pracy socjalnej szczegółowe notatki pracownika socjalnego, obrazujące poszczególne etapy realizacji kontraktu oraz monitorujące sytuację osoby lub rodziny.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 311, 317-346, 350-351)

Współpraca z zakładami karnymi

W okresie podlegającym kontroli Ośrodek nie podejmował współpracy z zakładami karnymi i nie świadczył pracy socjalnej na rzecz osób, którym pozostało nie więcej niż 3 miesiące do planowanego opuszczenia zakładu karnego lub aresztu śledczego.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 312-313)

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach w okresie objętym kontrolą współpracował z następującymi organizacjami pozarządowymi:

1. Klubem Abstynenta „Rega” – w zakresie kierowania osób uzależnionych od alkoholu;
2. Lokalnym Punktem Wsparcia dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem – w zakresie kierowania osób do skorzystania z bezpłatnej pomocy prawnej i psychologicznej;
3. Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Kołem w Gryficach – w zakresie rodziców w opiece nad niepełnosprawnymi dziećmi, informowania o możliwości skorzystania z oferty, nawiązywania kontaktu w sprawie realizacji usług dla niepełnosprawnych dzieci;
4. Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia w Gryficach – Dziennym domem pobytu dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz przewlekłe psychicznie chorych – w zakresie kierowania podopiecznych oraz bieżącej współpracy dotyczącej uczestnictwa w zajęciach przez podopiecznych OPS;
5. Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym „Solidarność” – w zakresie udostępniania pomieszczeń dla prowadzonej działalności;
6. Gryfickim Uniwersytetem Trzeciego Wieku – Stowarzyszeniem Uniwersytet Trzeciego Wieku – w zakresie zaproszenia do uczestnictwa w spotkaniu z okazji otwarcia Dziennego Domu Seniora oraz wzięcia udziału w zajęciach;
7. Stowarzyszeniem Przyjaciół RED SWING LOW – w zakresie inicjatywy - wspólny taniec przeciwko przemocy „Nazywam się Miliard”;
8. Grupą Anonimowych Alkoholików – w zakresie informowania podopiecznych o możliwości uczestnictwa w spotkaniach, jak również nawiązywania kontaktu w zakresie oceny funkcjonowania w grupie podopiecznych kierowanych przez OPS.

Gmina uczestniczyła również w Programie Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (wcześniej POPŻ - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa). W roku 2024 wydano 339 skierowań. Organizacją współuczestniczącą z Ośrodkiem w realizacji Programu był Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej. (akta kontroli str. 313-316)

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach należy ocenić pozytywnie z nieprawidłowościami.

Za stwierdzone w niniejszym protokole uchybienia i nieprawidłowości odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka.

Stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości wynikały z omyłek i braku rzetelności osób prowadzących sprawę oraz niewystarczającego nadzoru ze strony Dyrektora Ośrodka. Były również skutkiem braku szkoleń z zakresu ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s. Powyższe skutkowało niespełnieniem wymogów określonych przepisami prawa i pojawiającymi się błędami w decyzjach oraz dokumentacji Ośrodka.

Ostatnia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie odbyła się w dniach 28-31 października 2019 r. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia kontroli. W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 22 maja 2020 r. działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie i odstąpiono od wydania zaleceń pokontrolnych.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli pod nr 28.

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

Egzemplarz nr 1

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 1 września 2025 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu:

Gryfice, 16.09.2025 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej:

Iwona Małek

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach

Kontrolujący:

1. Iwona Szczygieł
starszy inspektor wojewódzki
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej
2. Katarzyna Królikowska
inspektor wojewódzki
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej